

Aluehallintovirasto

Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttö Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla 2015

Jaana Jämsä

Opetus- ja kulttuuritoimi -vastuualue

13/2016

Aluehallintovirastojen julkaisu
Publikationer från Regionförvaltningsverket

Julkaisija

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Opetus- ja kulttuuritoimi -vastuualue

Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttö Kainuussa ja
Pohjois-Pohjanmaalla 2015

24.11.2016

Jaana Jämsä

ISBN 978-952-5900-31-6
ISSN 2343-3132

Oulu
2016

KUVAILEHTI

Aluehallintovirastojen julkaisuja 13/2015

Tekijät Opetus- ja kulttuuritoimi -vastuualue Jaana Jämsä		Julkaisu-aika 24.11.2016	
		Toimeksiantaja(t)	
		Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttö Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla 2015			
Tiivistelmä Tässä raportissa selvitetään kauden 2015–2016 harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttöä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan kunnissa. Raportissa myös verrataan tietoja aikaisempien vuosien tietoihin. Raportin tiedot on kerätty valtionavustusta saaneiden tiliselvitys- ja toimintaraporteista. Vuonna 2015 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto jakoi 67 hakijalle 250 000 euroa harkinnanvaraista valtionavustusta lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan. Vain kahdessa alueen kunnassa ei ollut harrastustoiminnan valtionavustuksella järjestettyä toimintaa Valtionavustuksella toteutettiin kaikkiaan yli 600 kerhoa ja 300 leiripäivää. Yhteensä kerhoihin ja leireille osallistui 10 918 lasta ja nuorta. Suosituimmat kerhotyypit olivat liikunta-, monitoimi- ja kotitalouskerhot.			
Asiasanat Harrastustoiminta, valtionavustus, Kainuu, Pohjois-Pohjanmaa			
ISSN (painettu)	ISBN (painettu) XXXX-XXXX	ISSN (verkkojulkaisu) 2343-3132	ISBN (verkkojulkaisu) 978-952-5900-31-6
Kokonaissivumäärä 16 s.	Kieli suomi	Hinta -	
Julkaisija Pohjois-Suomen aluehallintovirasto	Paino -		

Sisällysluettelo

1. TOTEUTUNUT HARRASTUSTOIMINTA VUONNA 2015	6
2. AVUSTUKSEN SAAJAT	7
2.1 Avustusten jakautuminen	7
2.2 Alueellisuus	9
2.3 Harrastustoiminnassa mukana olevat	11
3. KERHOTOIMINNAN SISÄLTÖ.....	12
4. TILISELVITYS	15

Kuvaluettelo

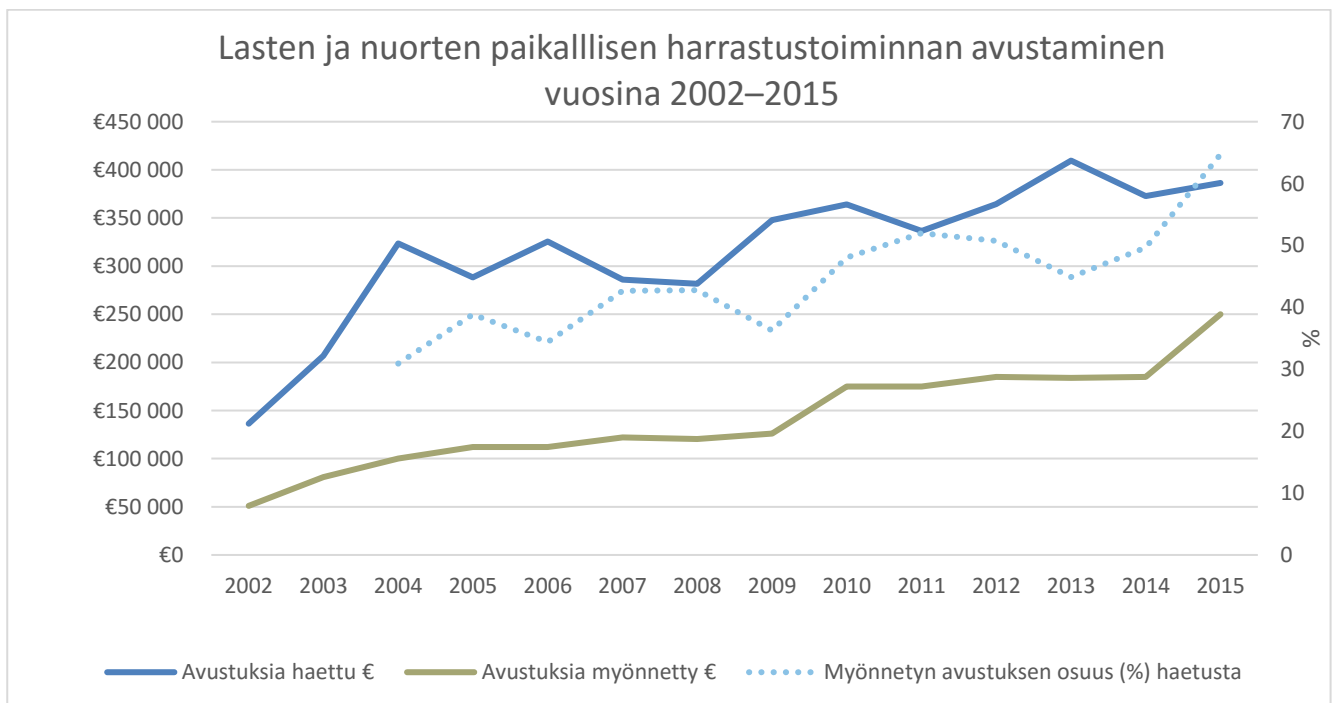
Kuva 1. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustuksen haettu ja myönnetty euromäärä sekä myönnetyn avustuksen osuus prosentteina haetusta summasta vuosina 2002–2015.....	6
Kuva 2. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustuksen saajien lukumäärä 2002–2015.....	7
Kuva 3. Avustusten jakautuminen eri toimijoiden kesken kaudella 2015–2016.	8
Kuva 4. Avustusten (kpl) jakautuminen eri toimijoiden kesken 2010–2015.	8
Kuva 5. Kerhotoiminnan alueellisuus vuonna 2015	9
Kuva 6. Mitkä toimijat kunnassa saivat harrastustoiminnan valtionavustusta kaudella 2015–2016?.....	10
Kuva 7. Kerhoihin ja päiväleireille osallistuneiden lasten ja nuorten arvioitu ja toteutunut määrä vuosina 2005–2015.	11
Kuva 8. Leiripäivien ja kerhojen lukumäärät sekä niihin osallistuneiden lasten ja nuorten määrät 2010–2015.....	12
Kuva 9. Eri kerhotyyppien osuudet kaikista järjestetyistä kerhoista kaudella 2010–2015.....	13
Kuva 10. Eri kerhotyyppien osuudet kaudella 2015–2016 järjestetyistä kerhoista.....	13
Kuva 11. Kerhoissa kävijöiden jakautuminen sukupuolen mukaan, lukumäärä ja osuus, eri kerhotyypeissä kaudella 2015–2016.....	14
Kuva 12. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan kokonaiskustannukset 2010–2015.....	15
Kuva 13. Toiminnan toteutunut rahoitus vuosina 2010–2015.	16
Kuva 14. Raportoitu avustuksen käyttö vuosina 2005–2015.	17

1. TOTEUTUNUT HARRASTUSTOIMINTA VUONNA 2015

Vuodesta 1999 alkaen valtion talousarvioon on varattu harkinnanvarainen määräraha lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan. Aluksi määrärahan jakoi Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan harrastustoiminnan järjestäjille Oulun lääninhallitus. Vuosina 2010–2013 se siirtyi Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtäväksi ja vuoden 2014 alusta Pohjois-Suomen aluehallintoviraston (PSAVI) tehtäväksi.

Tässä raportissa selvitetään kauden 2015–2016 harrastustoiminnan valtionavustuksen käyttöä Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Raportissa verrataan tietoja aikaisempien vuosien tietoihin. Raportin tiedot on kerätty valtionavustusta saaneiden tiliselvitys- ja toimintaraporteista, jotka toimitettiin aluehallintovirastoon heinäkuun 2016 loppuun mennessä.

Yhteenlasketussa avustusten hakusummassa on tapahtunut hidasta kasvua aaltoliikkeen muodossa vuodesta 2004 lähtien (Kuva 1.). Myös myönnetyn avustuksen osuus haetusta avustussummasta on noussut ja se oli vuonna 2015 ennätyskellisen suuri, 65 %. Toisaalta myönnetty avustuspäärärahakin oli aikaisempia vuosia suurempi.

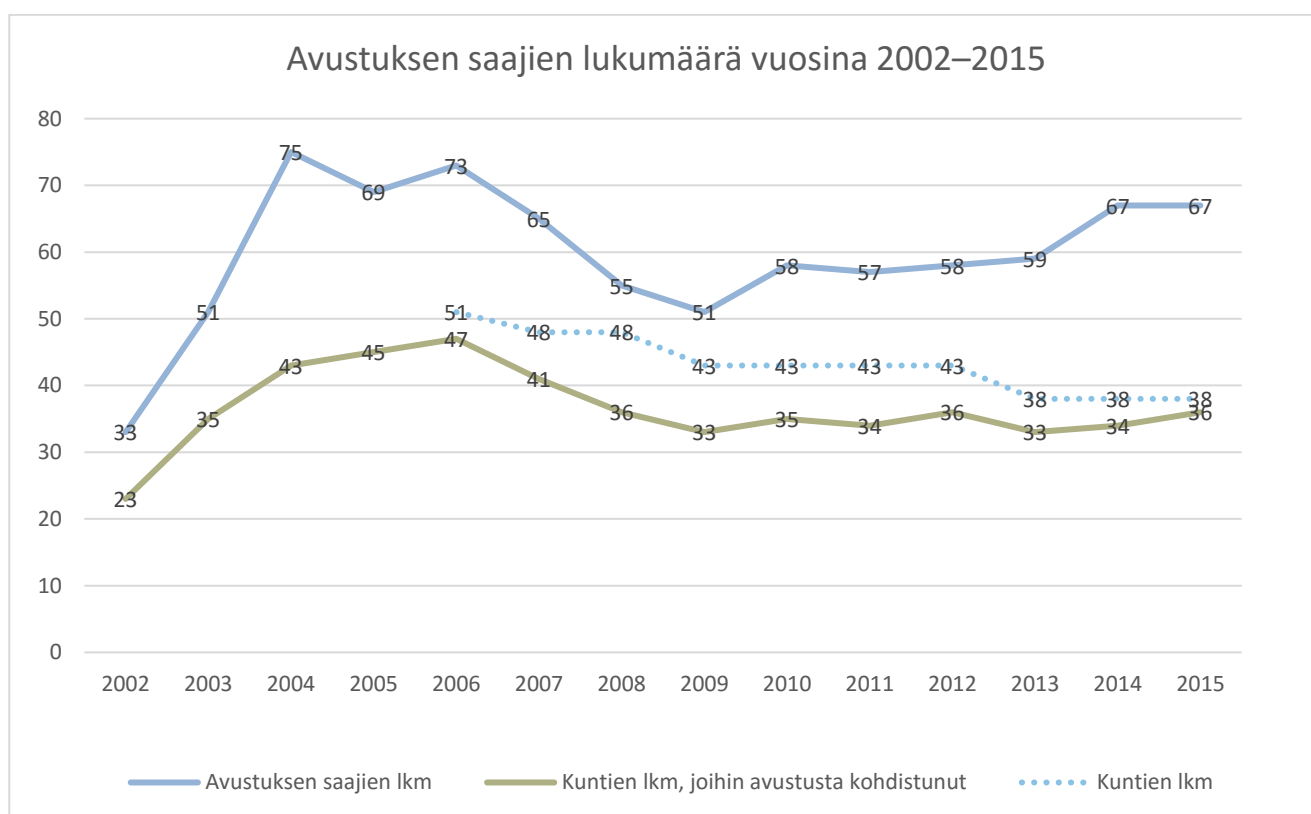

Kuva 1. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustuksen haettu ja myönnetty euromäärä sekä myönnetyn avustuksen osuus prosentteina haetusta summasta vuosina 2002–2015.

2. AVUSTUKSEN SAAJAT

Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon tuli kaudelle 2015–2016 yhteensä 69 valtionavustushakemusta, joista 67 sai myönteisen avustuspäätöksen. Hakemusten ja myönnettyjen avustusten määrät olivat samat kuin edellisenä vuonna. Avustuksen käyttöaika oli 1.6.2015–31.5.2016. Kolme toimijaa sai avustuksen käytölle jatkoaikaa vuoden 2016 loppuun asti.

Kuvassa 2. on laskettu kuinka monen kunnan alueelle harrastustoiminnan valtionavustusta on kohdistunut, joko niin että avustuksen on saanut kunta tai kunnassa sijaitseva yhdistys tai muu organisaatio. PSAVI-alueella on vain kaksi kuntaa, joihin avustusta ei ole kohdistunut lainkaan.

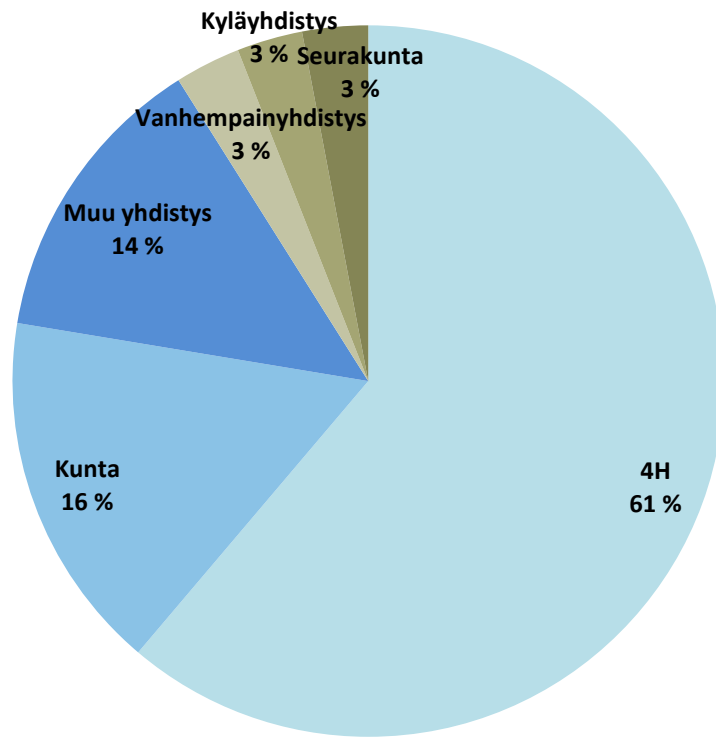
Kuva 2. Lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan avustuksen saajien lukumäärä 2002–2015.

2.1 Avustusten jakautuminen

Avustusten jakautumisessa erilaisten toimijoiden kesken ei ole tapahtunut suuria muutoksia viimeisten kuuden vuoden aikana. 4H-yhdistykset ovat selvästi suurin avustuksen saajataho Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla (Kuva 3.). Muiden yhdistysten kuin 4H-yhdistysten osuus on viidesosa. Kylä- ja vanhempainyhdistysten lisäksi siihen ryhmään kuului vuonna 2015 laaja kirjo yhdistyksiä kuten neljä erityyppistä liikunta- ja hyvinvointiaiheista yhdistystä, kaksi lapsi- ja nuorisotyötä tekevää yhdistystä, lintujen suojeluyhdistys, monikulttuurinen yhdistys sekä taide- ja kulttuuriyhdistys. Avustusta saaneita seurakuntia oli kaksi.

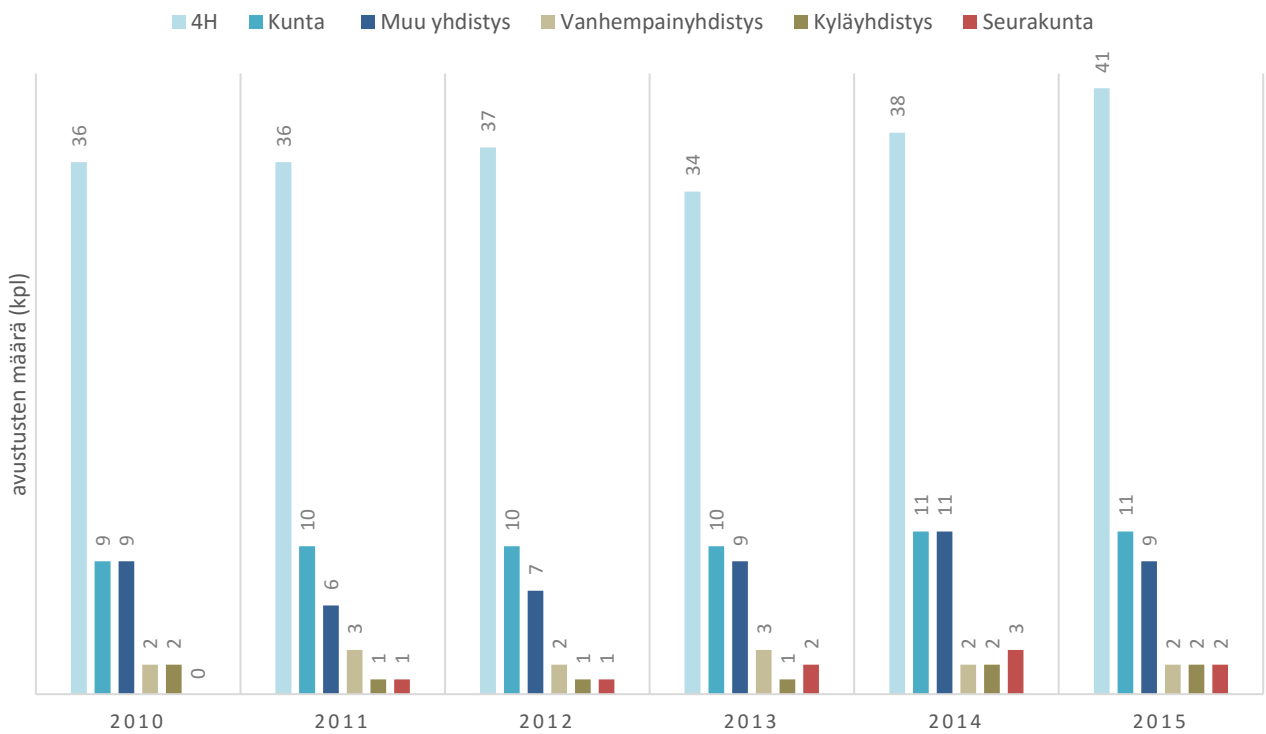
Kappalemäärinä tarkasteltuna 4H-yhdistysten saamien avustusten määrä on noussut viimeisen kuuden vuoden aikana hiukan (Kuva 4.). Muiden toimijoiden osalta on havaittavissa vain pientä vuosittaista vaihtelua avustummäärissä. Vaikka kuntia on yhdistynyt, kunnissa toimineet 4H-yhdistykset ovat pysyneet omina yhdistyksinään niin, että esimerkiksi Oulussa niitä toimii viisi.

Avustuksen jakautuminen eri toimijoille kaudella 2015–2016

Kuva 3. Avustusten jakautuminen eri toimijoiden kesken kaudella 2015–2016.

Avustuksen saajat ja avustusten kappalemäärät 2010–2015

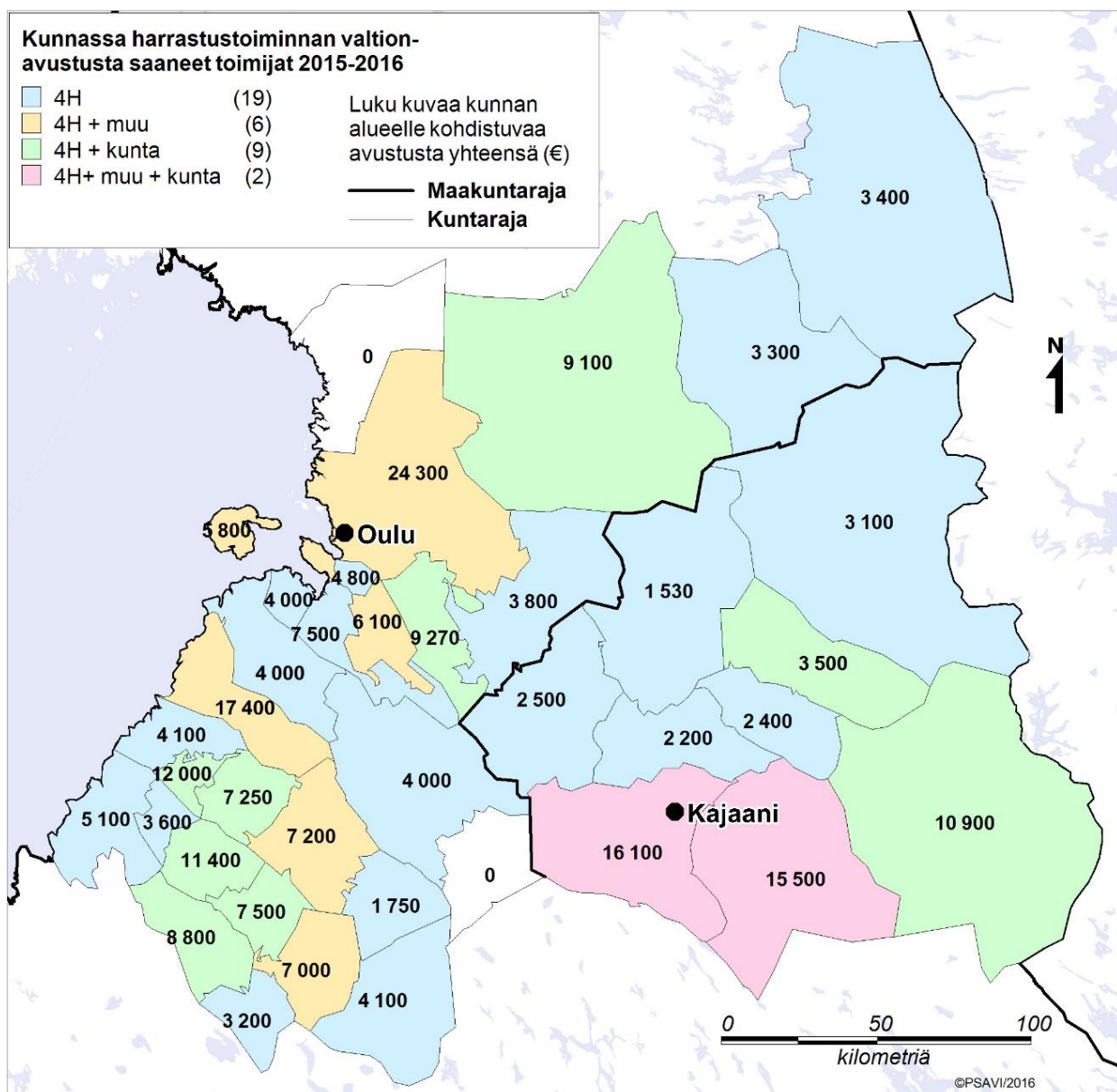
Kuva 4. Avustusten (kpl) jakautuminen eri toimijoiden kesken 2010–2015.

2.2 Alueellisuus

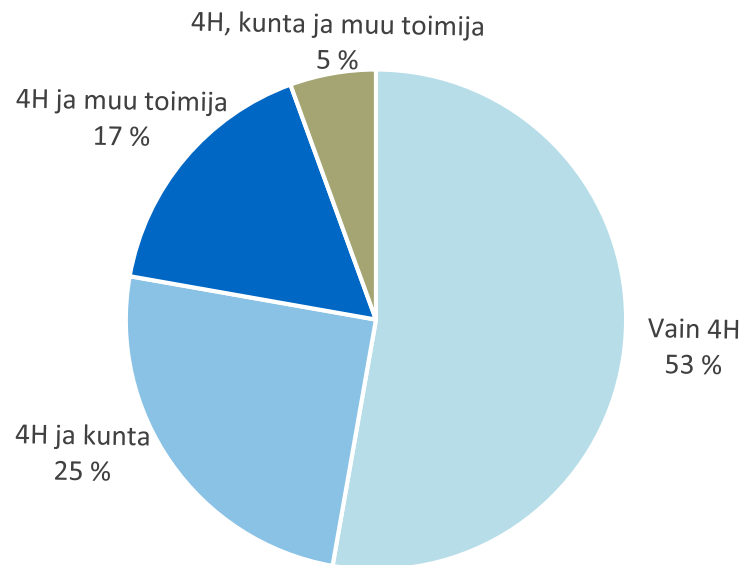
Kaudella 2015–2016 Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla harrastustoiminnan valtionavustuksella järjestettyä kerho- ja päiväleiritoimintaa oli kaikissa muissa kunnissa paitsi Iissä ja Pyhännällä (Kuva 5.). Edellisvuoteen verrattuna uutena kerhotoimintaa järjestettiin Siikalatvalla ja Paltamossa.

Suurimmassa osassa kunnista valtionavustuksella rahoitettua toimintaa järjestivät 4H-yhdistykset (Kuva 6.). Osassa kuntia oli lisäksi kunnan tai muun yhdistyksen tai organisaation järjestämää toimintaa. Kajaanissa ja Sotkamossa oli kaikkien kolmen eri tahon järjestämää toimintaa. Osassa kunnista avustusta saaneita toimijoita oli useita: Oulussa avustusta sai 8 hakijaa, Raahessa 5, Kajaanissa 4 ja Sotkamossa 4. Näihin kuntiin kohdistuikin suurimmat yhteen lasketut avustuspotit. Kun avustus jakautui kunnassa usean toimijan kesken, osa saattoi keskittyä enemmän kerhotoimintaan ja toinen päiväleiritoimintaan, osa keskittää toimintaa kuntakeskukseen ja toinen sivukylille. Osalla saattoi olla eri kohderyhmät tai toiminta painottua tiettyihin teemoihin. Näin ei pääse synty-
mään päällekkäistä toimintaa kunnassa.

Kuva 5. Kerhotoiminnan alueellisuus vuonna 2015 (muu tarkoittaa muuta yhdistystä kuin 4H-yhdistystä tai organisaatiota kuten seurakuntaa).

Mitkä toimijat kunnassa saivat harrastustoiminnan valtionavustusta kaudella 2015–2016?

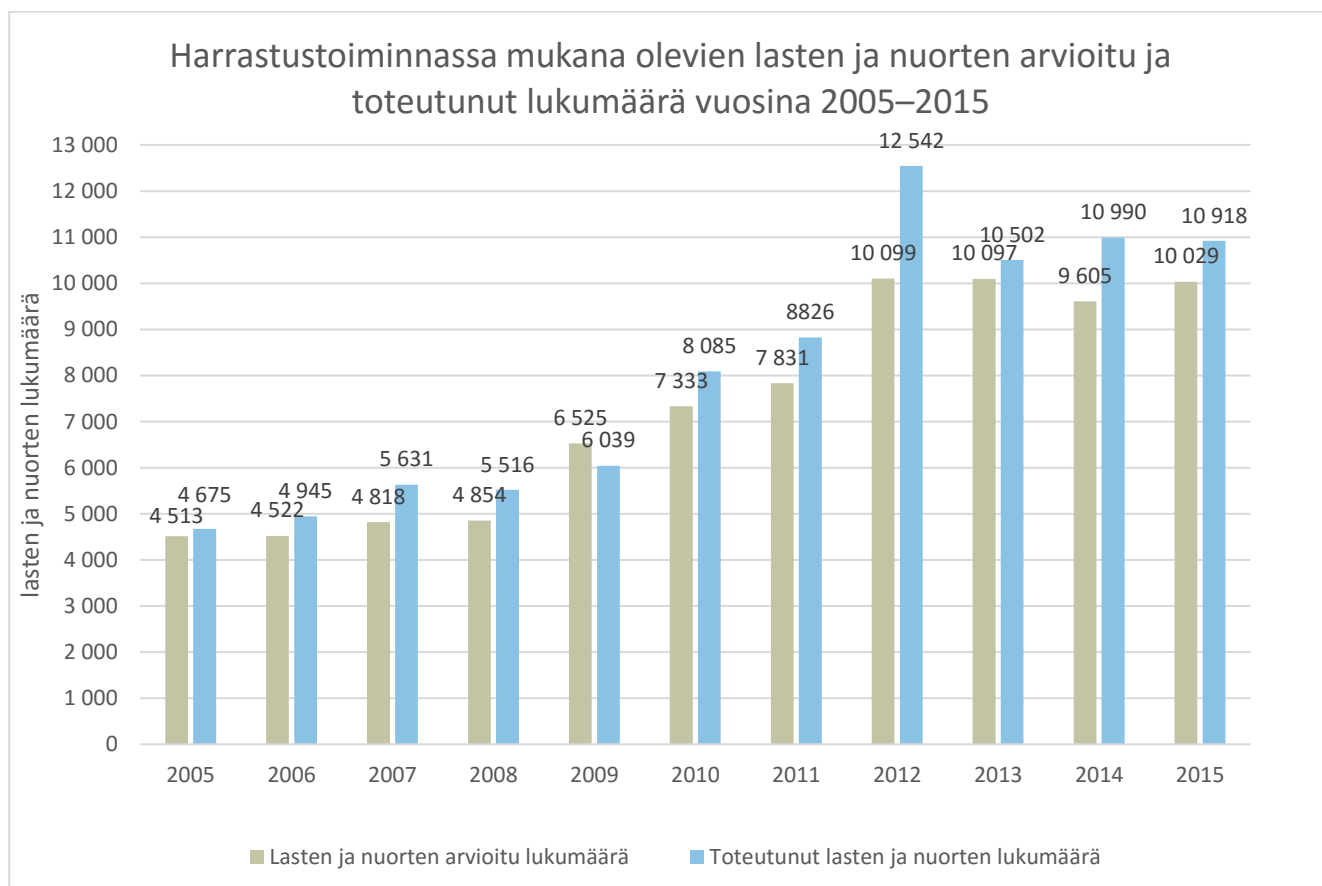

Kuva 6. Mitkä toimijat kunnassa saivat harrastustoiminnan valtionavustusta kaudella 2015–2016?

2.3 Harrastustoiminnassa mukana olevat

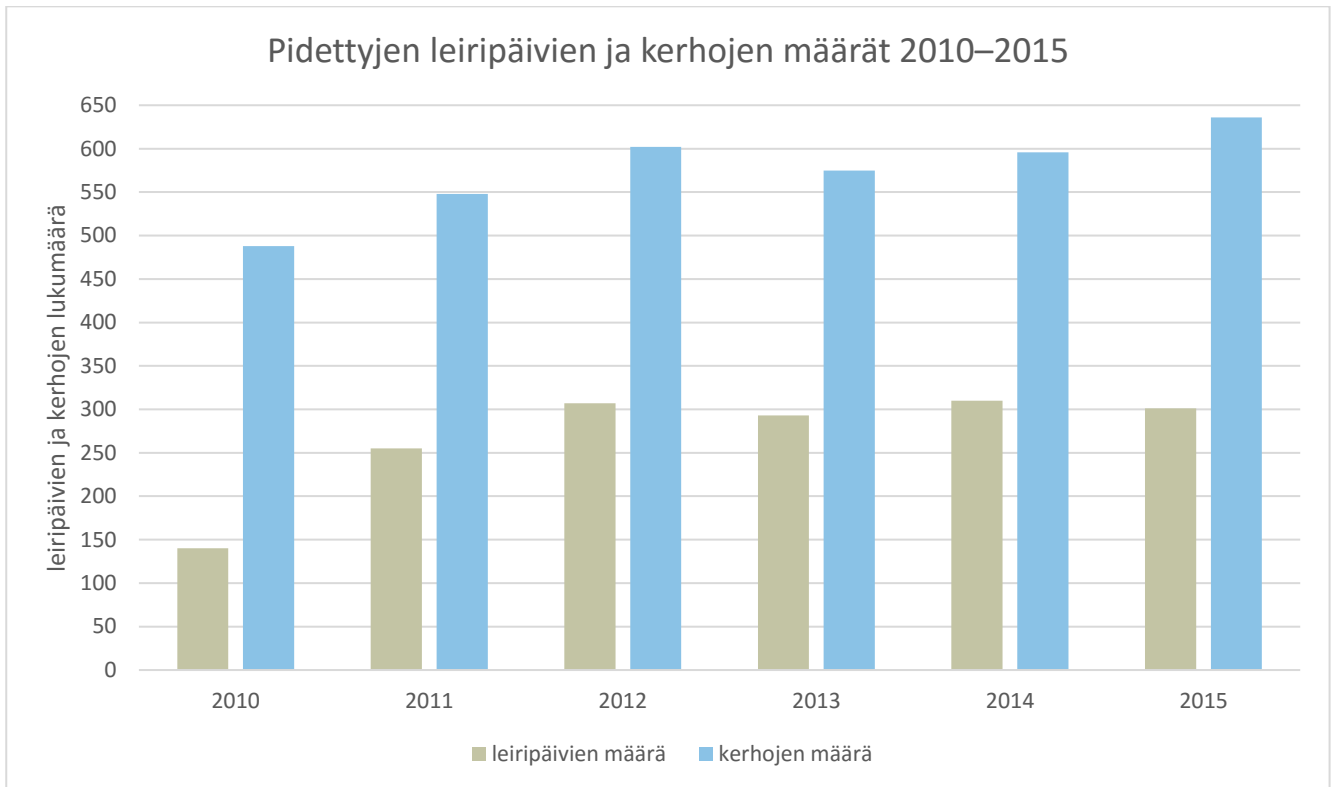
Tästä eteenpäin tilastoissa ei ole mukana kolmea toimijaa, jotka saivat avustuksen käytölle jatkoaikaa vuoden 2016 loppuun asti ja raportoivat avustuksen käytöstä tammikuussa 2017.

Arviot toimintaan osallistuvien lasten ja nuorten määristä valtionavustusten jättöhetkellä ovat olleet useana vuonna toteumia alhaisempia ja niin myös kaudella 2015–2016 (Kuva 7.). Tyttöjen osuus toimintaan osallistuvista oli 54 % eli sukupuolet jakautuivat melko tasaisesti. Toimintaan osallistuneiden määrä on noussut tasaisesti vuoden 2012 piikkiä lukuun ottamatta. Vuoden 2015 osalta päästäneen edellisvuoden lukuihin kunhan tilastoihin saadaan mukaan jatkoaikaa saaneiden hakijoiden luvut.

Kuva 7. Kerhoihin ja päiväleireille osallistuneiden lasten ja nuorten arvioitu ja toteutunut määrä vuosina 2005–2015.

Valtionavustuksella toteutettiin kaikkiaan yli 600 kerhoa ja 300 leiripäivää (Kuva 8.). Määrät ovat pysyneet melko samoina viimeiset neljä vuotta. Leiripäiviä toteutui noin 60 päivää vähemmän kuin hakuvaiheessa suunniteltiin. Sen sijaan kerhoja toteutui suunniteltu määrä. Kerhojen osallistujamäärät ovat olleet viime vuosina 9000 kieppeillä ja leiripäivien osallistujamäärät noin 1500.

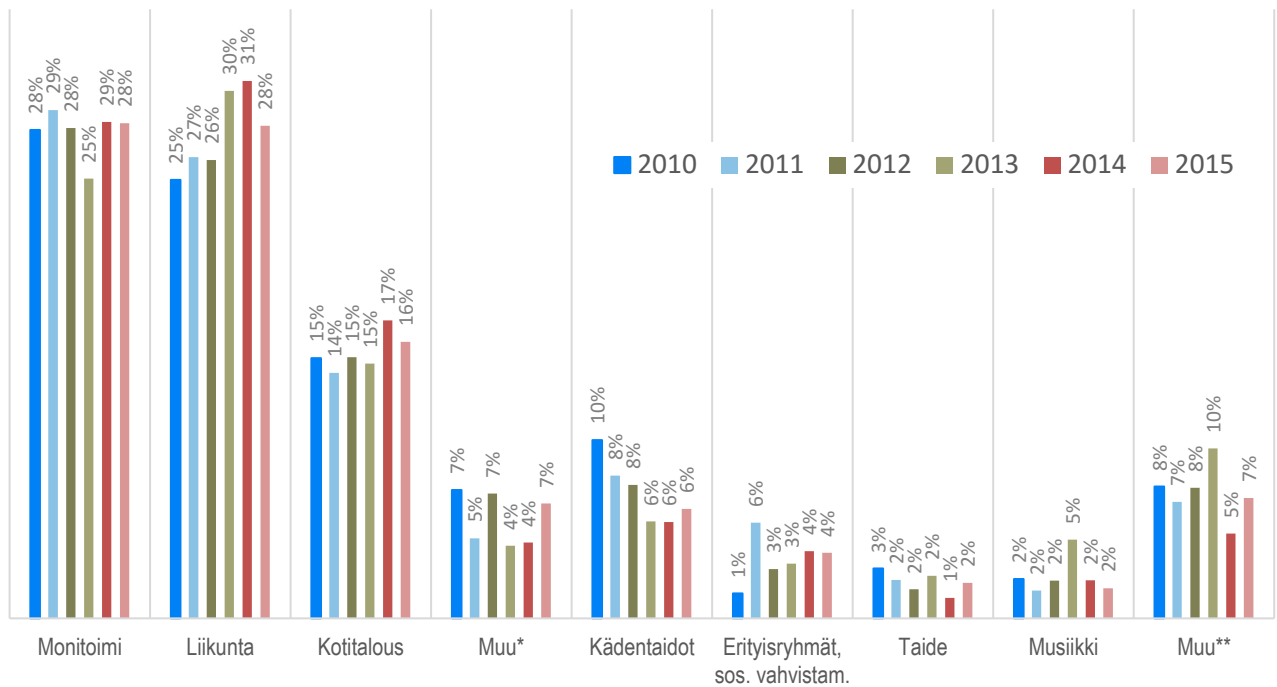
Kuva 8. Leiripäivien ja kerhojen lukumäärät sekä niihin osallistuneiden lasten ja nuorten määrät 2010–2015.

3. KERHOTOIMINNAN SISÄLTÖ

Päiväleireillä ja kerhoissa karttavat lasten ja nuorten sosiaaliset ja liikunnalliset taidot sekä käden- ja arjen taidot. Niissä on mahdollista ilmaista itseään taiteen, musiikin tai vaikkapa teatterin keinoin. Voi seikkailla luonnossa, opetella hevosen hoitoa tai korjata mopoa. Toiminta ei vaadi jäsenyyttä eikä tähtää kilpailuun. Toiminta on lasten ja nuorten saavutettavissa niin ajallisesti kuin paikallisesti, ja on maksutonta tai maksut ovat kohtuullisia. Vaikka toiminta on rentoa vapaa-ajanviettoa, se on ohjattua ja suunnitelmallista. Lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus vaikuttaa toiminnan sisältöön.

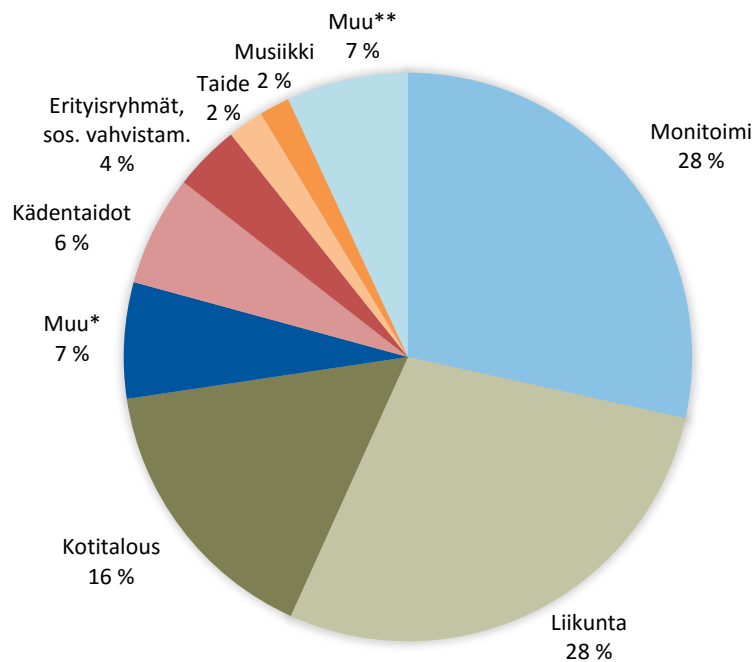
Eri kerhotyyppien osuuksissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia viimeisten kuuden vuoden aikana (Kuva 9.). Suosituimmat kerhotyypit liikunta- ja monitoimikerhot kattoivat yhteensä kaudella 2015–2016 yli puolet kaikista kerhoista (Kuva 10.). Vuodesta 2010 kädentaitokerhojen osuus on hieman laskenut, mutta muuten muutokset kerhojen osuuksissa ovat hyvin pieniä. Raportointilomakkeessa Muu* luokkaan kuului enimmäkseen erilaisia hevosiin ja lemmikkieläimiin liittyviä kerhoja. Kategoriaan Muu** on niputettu loput kerhot, joiden osuus oli prosentin tai vähemmän kaudella 2015–2016. Näitä olivat teatteri- ja ilmaisu, Avartti, monikulttuurisuus ja kielet, luonto, yhteiskunta ja osallisuus, seikkailu ja elämys, viestintä ja media ja tietotekniikka.

Eri kerhotyyppien osuudet järjestetyistä kerhoista 2010–2015

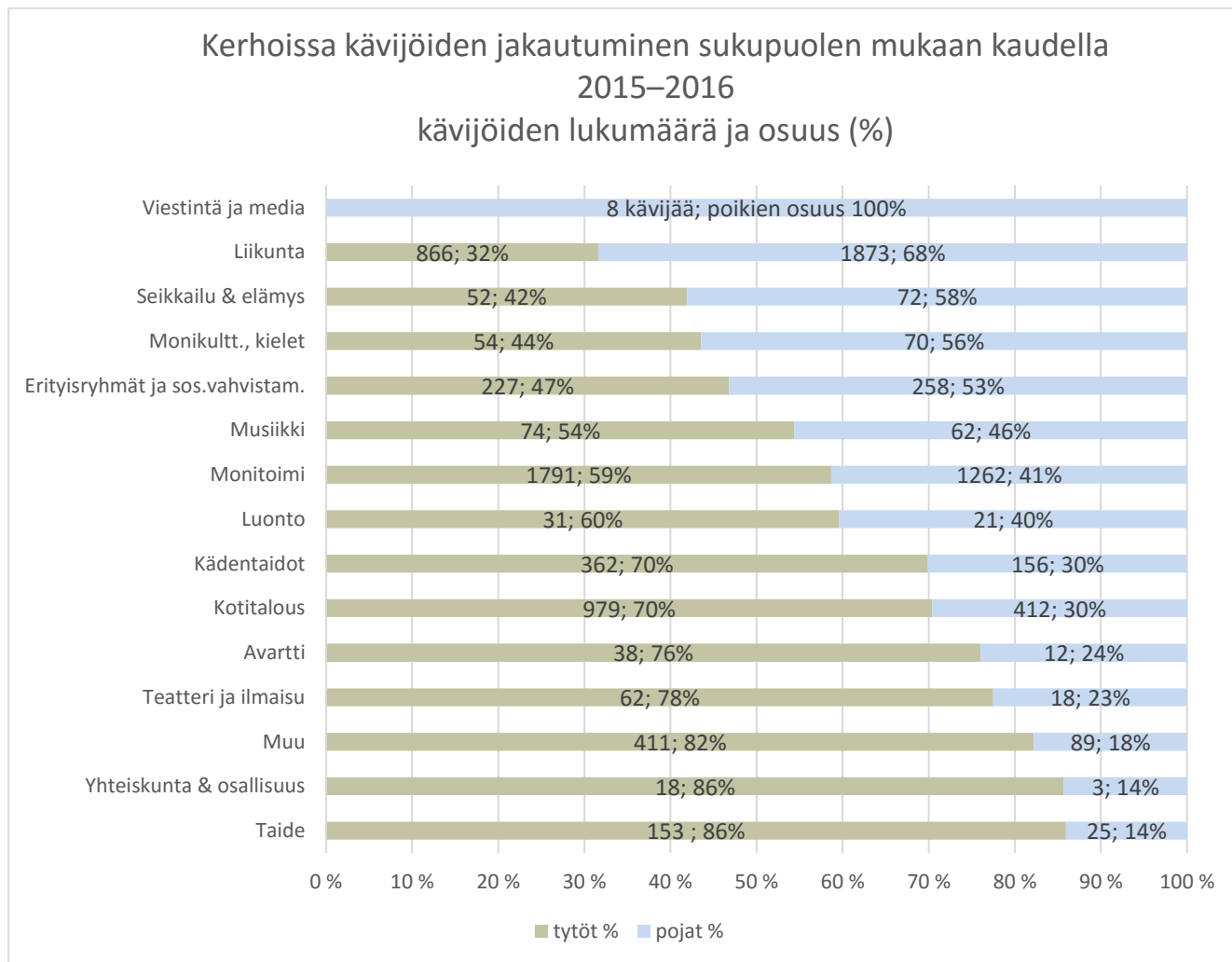
Kuva 9. Eri kerhotyyppien osuudet kaikista järjestetyistä kerhoista kaudella 2010–2015. Muu* = pääasiassa hevosiin ja lemmikkeihin liittyviä kerhoja. Muu** = teatteri- ja ilmaisu, Avartti, monikulttuurisuus ja kielet, luonto, yhteiskunta ja osallisuus, seikkailu ja elämys, viestintä ja media ja tietotekniikka.

Eri kerhotyyppien osuudet kaudella 2015–2016 järjestetyissä kerhoissa

Kuva 10. Eri kerhotyyppien osuudet kaudella 2015–2016 järjestetyistä kerhoista. Muu* = pääasiassa hevosiin ja lemmikkeihin liittyviä kerhoja. Muu** = teatteri- ja ilmaisu, Avartti, monikulttuurisuus ja kielet, luonto, yhteiskunta ja osallisuus, seikkailu ja elämys, viestintä ja media ja tietotekniikka.

Tytöt ovat enemmistönä kymmenessä kerhotyypissä viidestätoista (Kuva 11.). Pojat ovat selvänä enemmistönä liikuntakerhoissa, joiden kävijämäärä on kaikista kerhotyypeistä suurin. Tämä tasaa tilannetta niin, että tyttöjen osuus kaikista kävijöistä on vain neljä prosenttiyksikköä poikia enemmän. Kävijöitä yhtä kerhoa kohden oli keskimäärin 15 henkeä kuten kahtena edellisenäkin kautena.

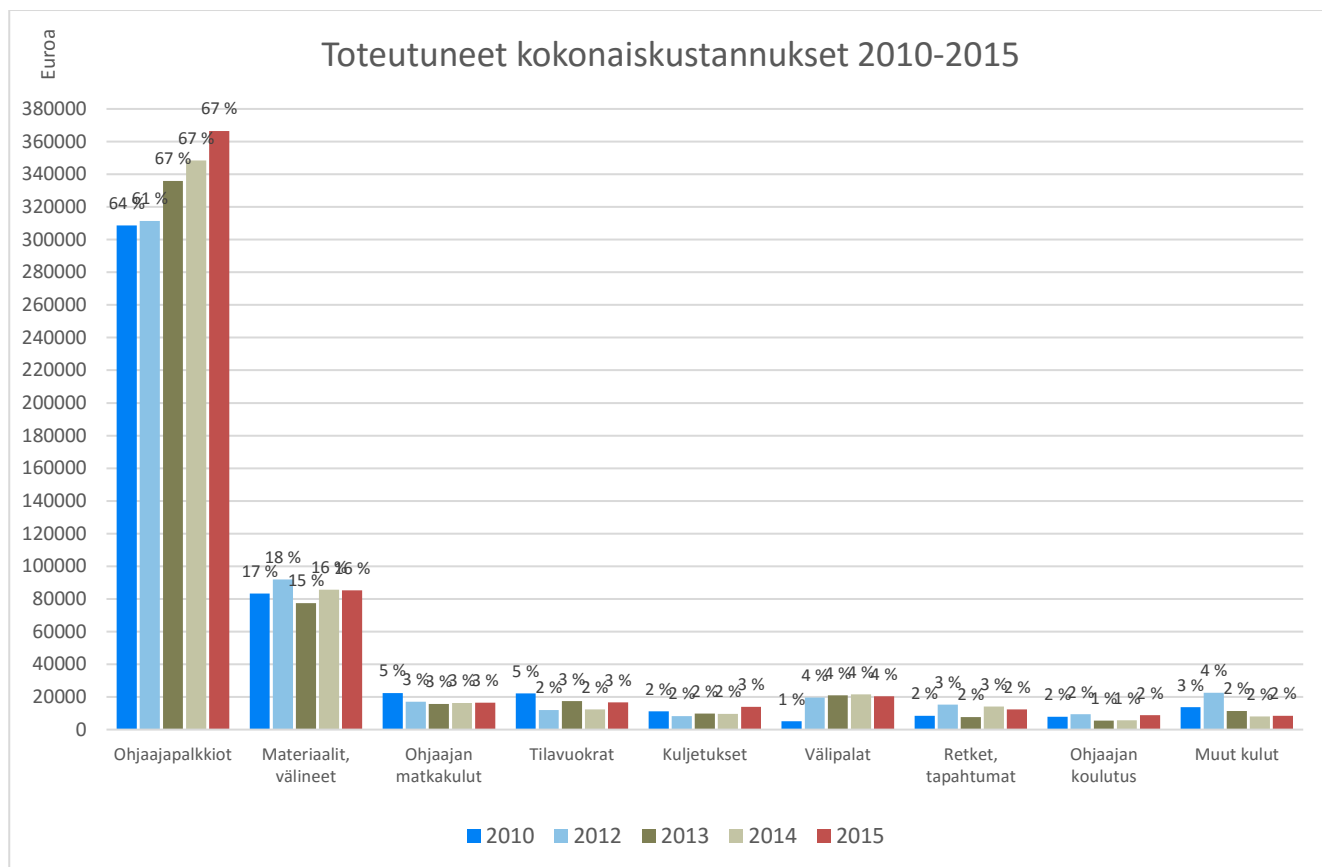

Kuva 11. Kerhoissa kävijöiden jakautuminen sukupuolen mukaan, lukumäärä ja osuus, eri kerhotyypeissä kaudella 2015–2016.

4. TILISELVITYS

Vuonna 2015 Pohjois-Suomen aluehallintovirasto jakoi 250 000 euroa harkinnanvaraista valtionavustusta lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan (Kuva 1.). Summa oli 65 000 euroa enemmän kuin vuonna 2014. Kaudella 2015–2016 kerhotoiminnan kokonaiskustannukset olivat 548 964 €, mikä on 27 000 € enemmän kuin edellisenä vuonna. Summasta puuttuvat kolme hakijaa, jotka saivat jatkoaikaa avustuksen käytölle vuoden 2016 loppuun. Kasvua kokonaiskustannuksissa on vuodesta 2010 vuoteen 2015 tapahtunut 13,7 %.

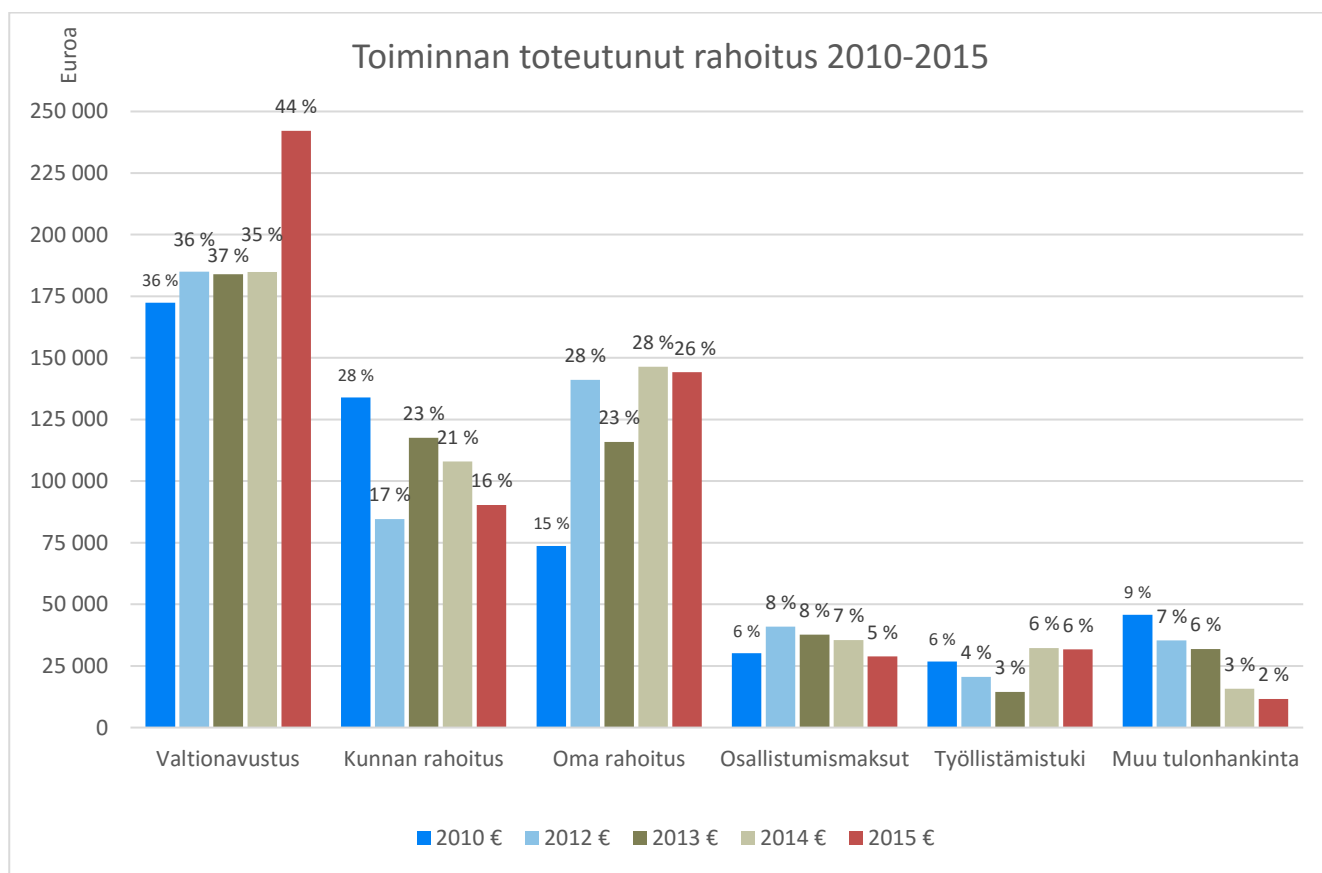
Eri kustannustyyppien euromäärät ja osuudet vuosina 2010–2015 on esitetty kuvassa 12. Vuosi 2011 on jätetty tilastokuvista 12. ja 13. pois, sillä luvut poikkeavat niin paljon muista vuosista, että on syytä olettaa raportoinnista tapahtuneen virheitä. Ohjaajapalkkioissa on tapahtunut jatkuvaa kasvua euroissa, mutta osuus kokonaiskustannuksista on pysynyt lähes samana. Muiden kuin ohjaajapalkkioiden sekä materiaali- ja välinekulujen osuus on korkeintaan viisi prosenttia ja niiden osuudet vaihtelevat vain hiukan vuosittain ilman selkeää trendiä. Luokkaan muut kulut lukeutuu yleensä vakuutusmaksuja, netti- ja postikuluja sekä mainontaan meneviä kuluja.

Kuva 12. Lasten ja nuorten harrastustoiminnan kokonaiskustannukset 2010–2015.

Valtionavustuslain mukaan valtionavustus ei saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyttä määrää, vaan toimintaan tulee käyttää myös muuta rahoitusta. Harrastustoiminnan valtionavustuksen hakuohjeessa ei ole määritetty, kuinka suuri omarahoitusosuuden tulee olla eikä sitä, mistä omarahoitus koostuu. Kuntatoimijalla omarahoitus on yhtä kuin kunnan rahoitus. Yhdistyksellä voi olla oman rahoituksen lisäksi rahoitusta myös kunnasta, jossa yhdistys sijaitsee.

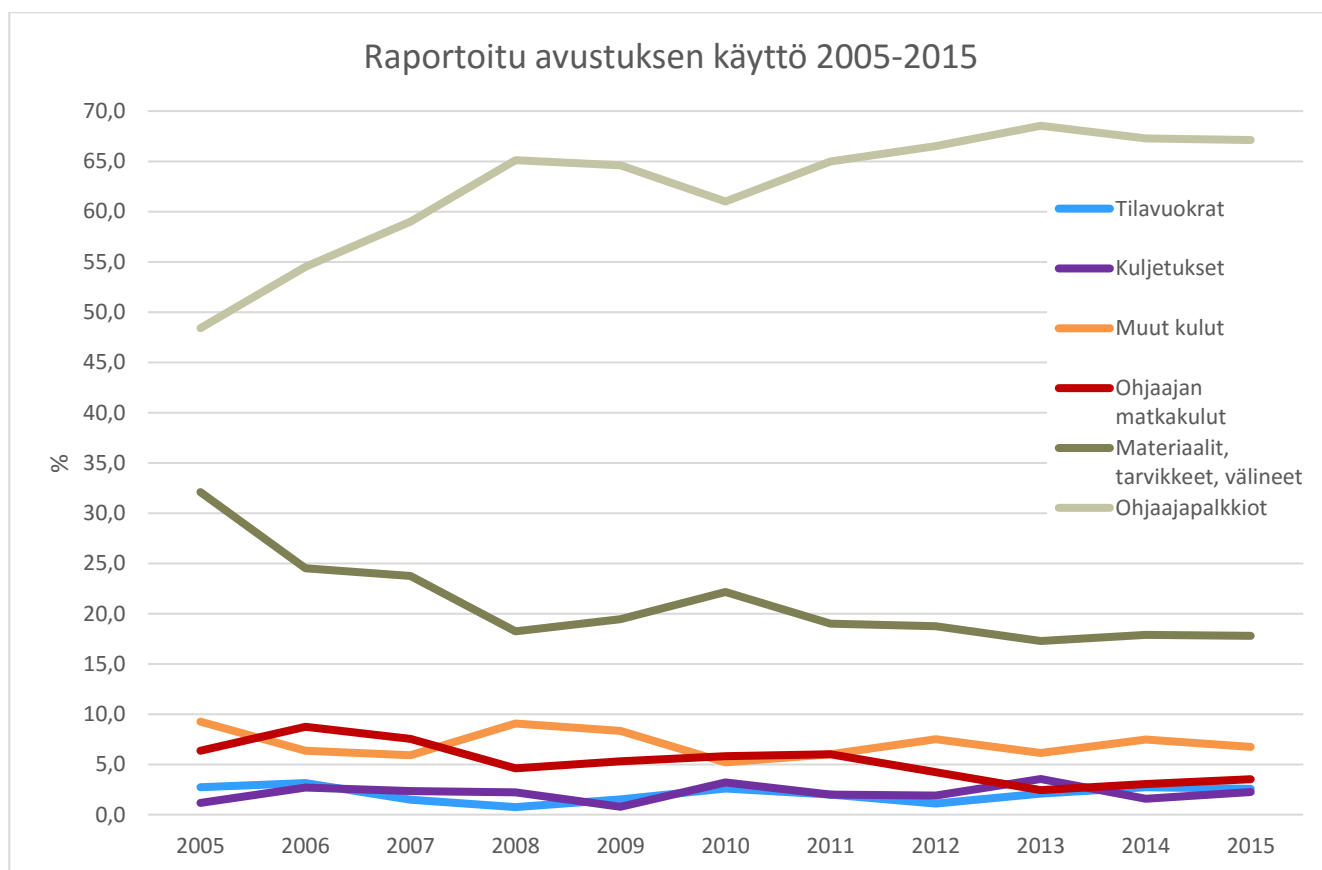
Valtionavustuksen osuus kokonaisrahoituksesta on pysynyt useana vuonna reiluna kolmanneksena kuluista, mutta sen osuus nousi vuonna 2015 huomattavasti (Kuva 13.). Tämä selittyy ainakin osittain sillä, että avustusmääräraha kasvoi edellisvuodesta, jolloin myönnetty avustussummatkin nousivat hieman. Eniten vaihtelua vuosien 2010 ja 2015 välisenä aikana on ollut kunnan rahoitusosuudessa ja omarahoitusosuudessa. Muu tulonhankinta on laskenut vuosi vuodelta. Voi olla, että toimijoiden resurssit eivät riitä muuhun tulonhankintaan kuten myyjäisiin tai tapahtumien järjestämiseen.

Kuva 13. Toiminnan toteutunut rahoitus vuosina 2010–2015.

Avustusta käytetään selkeästi eniten ohjaajapalkkioihin, joiden osuus on kasvanut 19 prosenttiyksikköä vuodesta 2005 (Kuva 14.). Vastaavasti materiaali-, tarvike- ja välinekulujen osuus on laskenut 14 prosenttiyksikköä. Muiden kululuokkien osuudet pysyttelevät alle kymmenessä prosentissa ja niiden osuuksissa on tapahtunut vain vähän muutoksia.

Kuva 14. Raportoitu avustuksen käyttö vuosina 2005–2015.

Yhteenvedona voidaan todeta, että harrastustoiminnan valtionavustukselle on Kainuussa ja Pohjois-Pohjanmaalla kysyntää. Alueella on paljon lapsia ja nuoria, jotka tarvitsevat matalan kynnyksen harrastustoimintaa. Toisaalta alueella on pinta-alaltaan suuria kuntia, missä on pitkät välimatkat kuntakeskuksen ja sivukylien välillä. Avustuksella saadaan tuettua harrastustoimintaa pienillä paikkakunnilla ja sivukylillä ja näin edistettyä lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia saada harrastaa.